

A mese világnyelve?

Benedek Elekre és munkásságára emlékezve szinte ösztönösen fogalmazunk: a magyar népmeseekincs felkutatásáért és megőrzéséért tevékenykedő író maga is népmesehőssé vált – Elek apóként – a közösségi emlékezetben. Nem csupán írói teljesítményével, hanem élete igaz „meséjével” is...

Benedek Elek emlékét nem csupán szűkebb pátriájában, a Székelyföldön övezi „kultusz”, hanem az egész magyar nyelvterületen. Meséi

kiindulópont

pedig a világ (nép)mesekincsének fontos, elidegeníthetetlenül szerves részét képezik.

...Talán a világszerte jól ismert Eric Knight szavaival kellene közelednünk a mesés „öntudat” felé, mert nála jobban senki nem ragadta meg az ő illetékességi körébe tartozó (!) „yorkshire-i helyi kultusz” lélektanát. Knight saját gyerekkora „mesés” világából emelte ki, és tette naggyá a kis (beszélő nevében is kis) Sam Small-t. A *Sam Small csodálatos élete* előszavában olvashatjuk: „A yorkshire-i emberek, amint ezekből a mesékből is kiderül, igen csodálatos emberek. (Éppilyen csodálatosak persze a texasiak, az új-skóciaiak stb. – de én yorkshire-i vagyok.)”

Tökéletes a „mesés” érvelés: a csodálatosat magunkból, magunk környezetéből kell felmutatnunk (hiszen ezt ismerjük!) – a világ többi, magunkéhoz hasonlatos csodái közé.

Eric Knight előszava a csodás pillanatot is megragadja: „Amikor kicsi voltam, sok történetet hallottam Sam Smallról. Mesebeli alak lett, mintegy kivonata mindannak, ami Yorkshire. *Népmese lett belőle...*” – kiemelés tőlünk, hogy lámcsak, így születik, még mindig születik, és a világ annyi pontján szüntelenül újjászületik a népmese. A népmese az ősforma-kincs, amelyhez mindig visszatérünk. Mert hiszen mesélni: mindannyian mesélünk. Megszületünk, és máris sírunk, aztán nevetünk, és miként a csecsemők dajkanyelve is „univerzális” (ahogyan a sírás vagy a nevetés), a mesélésen és a mese egyetemes világán át vezet az utunk a valós világ konkrét helységei és tájai (például Yorkshire) felé. A mesék világnyelvével mindannyian találkozunk már kisgyerekkorban; és el sem szabad felejtelnünk, hiszen saját gyerekünkhöz, unokánkhoz is szólnunk kell ezen a világnyelven. Sőt: a mesei utalások nyelvén egészen pontosan értjük a legbonyolultabb, nehezen kifejezhető, akár zűrös dolgainkat is. A csodálatos palócok, a csodálatos székelyföldiek, a csodálatos budapestiek félszavakból megértik a csodálatos yorkshire-ieket... Csak emlékeznünk kell a mese világnyelvére.

„Az emlékezés összetartozást közvetít: az ember azért emlékezik, hogy valahová tartozhassék”, vallja a tudós (Jan Assmann).

Mit és miként mondanak nekünk – csodálatos világnyelvükön – a mesék? Néha egészen meglepő dolgokat! Folyóiratunk e (mese-világnyelv-ismeretünket felfrissítő) száma a meséről beszél. (Sz. I.)